

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו ובכל יום חול קודם הנחתם יפריש פרוטות אחדות לצדקה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

נ.ב. בעת רצון יזכירו כל שכותב אודותם על הציון הקי' של כ"ק מו"ח

אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.



לזכות

מנחם מענדל בן מורן

לרפואה שלימה וקרובה

ושלא יישאר שום רושם כלל

ולאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר

פדה בשלום – ה'תשל"ו

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש



בלתי מוגה

יוצא לאור לחג הגאולה י"ט כסלו, ה'תשע"ו



יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ועוד אחד מהכלים טובים לקבל ברכות השי"ת, להיות חזק בבטחון שהשי"ת הוא הבעל הבית היחידי בכל העולם וגם בכל העולם קטן של כל יהודי, וכאשר יחפוץ כן ינהג, ומאחר שזהו בטוח שהוא ית' טוב ומטיב, במילא ינהיג באופן כזה ג"כ וכו', וכל מה שהבטחון יותר חזק בזה הרי יותר קודם עוזר השי"ת שיראו גם בעיני בשר איך שמקוים בפועל ממש. והשי"ת יעזור שבקרוב ממש יוכל לבשר בשוי"ט שהחל לראות איך שמצבו משתבח ורואה גם בעיני בשר.

מענין אותי לדעת מה נשמע עם בנו... שי, איפוא ואם לומד הוא עתה כמו שהי'. קבלתי ממנו מכתב עוד לפני ראש השנה העבר ומאז לא שמעתי ממנו, וכאשר יכתוב לי איפוא נמצא הנה בלי"נ אכתוב לו ישר.

בטח נותן הוא לצדקה מזמן לזמן, ובפרט הנה יראה שזוגתו תחיי תפריש צדקה לפני הדלקת נרות בערב ש"ק וערב יום טוב לצדקת רבי מאיר בעל הנס (רמבעה"ן).

בברכה.

ן

בי"ה, כאי מני"א תשכ"ב
ברוקלין

האברך... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי"ט מני"א.

מובנת הפליאה והתמימי שאינו לומד בהתמדה ושקידה נגלה ופנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, ובכל אופן בטח יעשה בזה מכאן ולהבא.

ולכתבו בנוגע לשיעור בספר התניא, — יש לאומרו גם באותו שעדיין אינו מבין תוכנו, אבל מובן שצריך להשתדל להבין התוכן, והובטחנו יגעת ומצאת.

העולם קטן: תנחומא פקודי ג. ועוד.

ן

בנוגע לשיעור בספר התניא.. יש לאומרו גם.. אינו מבין תוכנו כו': ראה גם לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן בהערות שם.
והובטחנו יגעת ומצאת: מגילה ו, ריש ע"ב.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת חג הגאולה י"ט כסלו הבעל"ט — הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה פדה בשלום גו' שנאמר בהתועדות י"ט כסלו ה'תשל"ו (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעור "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר י"ד כסלו, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ד

[כד טבת ה'תשכ"ג]

לשאלתו בלימודו ברבים למתחילים תניא וכיו"ב – מובן שאין מדקדקים במילין, כ"א מבארים כללות הענינים. סדר הלימודים יתייעץ עם המכירים אופי האנשים המשתתפים בהלימוד.

ה

בי"ה, ט"ו שבט תשי"ב
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר ... כותב לי בשמו ע"ד מצבו ובקשתו להזכירו לברכה ולישועה בגשמיות וברוחניות.

לכשאהי על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע אזכירו להמצטרך לו ואקוה שיוכל לבשרני בשורה טובה.

בטח למותר להדגיש הנחיצות שעל כל יהודי לעשות כלים טובים וטהורים לקבל ברכות השי"ת, וכחלק מהם הנני להציע שיקבל על עצמו לשמור שלשת השיעורים השווים לכל נפש שהם מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר והם בחומש תהלים ותניא, ובנוגע להשיעור בתניא, אם גם אינו מבין הפשט כולו ג"כ צריכים לאמרו וללמדו עד כמה שאפשר ובמשך הזמן יעזור השי"ת להבין יותר ויותר.

התכנית לשדר בראד"א שיעור שבועי בספר התניא (גם) באנגלית*, ש'נתקשרנו עם ... בתור מומחה בשפת אנגלית ... [הציע לפני הוועד אולי נכון בעת הלימוד לדלג את הלשון בפנים בספר התניא, בהפרקים אשר יוקשה ההסברה והביאור בהמילים, ורק לבאר בע"פ וללמוד בפנים רק השורות אשר יתקבלו להשומעים". – אגרות נוספות אליו – אג"ק ח"ג אגרת ד'תרכו. ח"ל אגרת יא'תק"ט, ובהנסמן בהערות שם.

לדלג .. מופרך בהחלט: ראה גם לעיל אגרת הקודמת, ובהנסמן בהערות שם.

ד

נכתבה בשולי מכתב כללי-פרטי בתאריך זה שנדפס באג"ק חכ"ב אגרת ח'תקפב. – קטע זה (מצילום האגרת) אל האברך דוד שי קרן.

ה

ובנוגע להשיעור בתניא, אם .. אינו מבין .. ג"כ צריכים לאמרו כו': ראה גם אג"ק חט"ו אגרת ה'תשי"ח. לקמן אגרת הבאה. לקו"ש חכ"ח ע' 286, ובהערה 65 שם. ובכ"מ.

(* בקשר עם סיום מחזור הראשון של השיעורים בספר התניא – באידיש.

תוכן המאמר

הדגשת ענין השלום (פדה בשלום) בגאולת רבינו הזקן, שעיקרו בתורה דוקא. ועפ"ז צריך ביאור מהי השייכות לענין המלחמה, „מקרב לי", שהרי הבירורים שע"י תורה אינם באופן של מלחמה, כמו הבירורים שע"י תפלה, אלא באופן של שלום (ס"א).

ויובן בהקדם החילוק בין עבודת הבירורים לעבודת הנסיונות (שדוקא עי"ז נעשה הענין ד„מנסה גו' לדעת הישכם אוהבים גו"), שעבודת הבירורים היא בדברים המותרים דוקא, משא"כ בנסיונות, הרי ישנו ענין הפכי, ולא רק דבר המדומה, כי אם דבר ממשי המנגד, אלא שמתבטל ע"י העמידה בנסיון מתוך מס"נ. וזוהי מעלת העבודה בדרא דעקבתא דמשיחא, שאף שיש ריבוי מלגיעים כו', עומדים בנסיון מתוך מס"נ (ס"ב-ג).

אמנם, העבודה בענין הנסיונות אינה באופן של התעסקות ומלחמה, אלא ע"י עמידה בתוקף לעסוק בתומ"צ, ובפרט העסק בפנימיות התורה, שזהו אמיתית ענין השלום. ובאופן כזה היתה הגאולה די"ט כסלו (ס"ד).



בס"ד. י"ט כסלו, ה'תשל"ז

(הנחה בלתי מוגה)

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי¹. הנה פסוק זה קשור עם ענין הגאולה, כפי שכותב בעל הגאולה באגרת שלו הידועה² בנוגע לזמן הגאולה: "כשקריתי בס' תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי כו' יצאתי בשלום ואסיים בשלום מה' שלום". ומזה שמדגיש כאן ענין השלום, אע"פ שבכתוב נאמרו כמה ענינים, ובפרט ע"פ מארז"ל במסכת ברכות³ על הפסוק, כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור, מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם, וכפי שמפרש רש"י (הרא"י מהפסוק פדה בשלום נפשי גו' כי ברבים היו עמדי) שפדה בשלום קאי על זה שעסק בדברי שלום, דהיינו תורה, דכתיב⁴ וכל נתיבותי שלום, וכן גמ"ח נמי שלום הוא שמתוך שגומל חסד כו' לחבירו כו' בא לידי אחוה ושלום (שלום בין הנותן והמקבל), וברבים היו עמדי פירושו שהתפללו עמי (שזהו"ע דמתפלל עם הציבור), והיינו, שבפסוק זה מדובר אודות ג' הענינים דתורה וגמ"ח ותפלה, שרומזים על ג' הקוין כו' (כמ"ש בחדא"ג מהרש"א וברשב"א, כפי שמביא הצ"צ בפירושו לתהלים⁵), ואעפ"כ מדגיש רבינו הזקן באגרתו ענין השלום דוקא, הרי מוכח מזה, שמכל ג' הענינים דג' הקוין העיקר הוא קו התורה, קו האמצעי⁶, שהוא עיקר ענין השלום⁷. ובזה גופא הנה אע"פ שבשלום דתורה נכלל גם ענין המצוות, כדמוכח מזה גופא שהשייכות דתורה לשלום נלמדת ממ"ש דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום, דקאי על המצוות שנלקחים מהתורה, כמרז"ל⁸ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, וכהפירוש הפשוט במארז"ל⁹ כל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר דרכי כו' וכל

קמג ואילך).

- (1) תהלים נה, יט.
- (2) נדפס באגרות-קודש אדה"ו (קה"ת, תשע"ב) ע' רלב. וש"נ.
- (3) ח, א.
- (4) משלי ג, יז.
- (5) אוה"ת (יהל אור) לתהלים (ע' דר"ה).
- (6) ראה המשך תער"ב ח"ב פרק שסב.
- (7) ד"ה קרוב ה' וד"ה שלח תשי"ח. ד"ה וידבר אלקים וד"ה נשא תשל"ל. ד"ה ונחה תשל"א.
- (8) ראה לקו"ת בלק עד, א. סה"מ תרנ"ט ע' קס. ובכ"מ.
- (9) ב"ק יז, א. וש"נ.
- (10) רמב"ם סוף הלכות חנוכה. וראה לקו"ש ח"ה ע' 349 ואילך.

הוספה

א

[י"א ניסן ה'תשי"ז]

נהניתי מפעולותיו בהפצת המעינות. ובודאי יוסיף בזה ויעלה בקודש בהצלחה.

בתקופתנו זו דעת לעשות לה' גו' — יש להתיר לדלג בלימוד התניא אותם המקומות שהשומעים, לעי"ע, אין מבינים אותם. ולהודיעם שבפעמים הבאות ילמדו גם את זה.

ב

[י"א אדר, ה'תשי"כ]

בפרק ב' בתניא, ללמוד ההגהה — כיון שאין מקום לדילוגים. ובמקום הקשה — להוסיף שזה יובן במשך הלימודים, ובפרט כשיגיעו להגהת פ"ט דשער היחווה"א.

ג

[כ"ג אייר, ה'תשמ"ב]

לדלג את הלשון בפנים בספר התניא: **מופרך בהחלט**.

א

מצילום האגרת. והיא אל הרה"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' פנחס לייבוש שי' הרצל (ירושת"ו), ונכתבה בשולי אגרת ברכת החג (שנשלח לכו"כ) בתאריך זה. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ז אגרת ו'רסז, ובהנסמן בהערות שם. דעת לעשות לה' גו': תהלים קיט, קכו. לדלג בלימוד התניא: ראה בשלילת הענין — לקמן אגרות ב"ג.

ב

מצילום כתי"ק, על גליון מכתבו של מו"ה יוסף הלוי וויינבערג בתאריך זה — בו כותב בקשר לשיעורים בספר התניא הנמסרים מדי מוצש"ק על הרצ"א, ש"בפרק ב' בתניא, מסופקני אם ללמוד ההגהה או לאו" (כדי להקל על המתחילים). — על התיבות "מסופקני אם", "או לא" — העביר רבינו קולמוס, וכתב (ככפנים). — אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ט אגרת יא"ק, ובהנסמן בהערות שם.

שאינו מקום לדילוגים: ראה גם לקמן אגרת הבאה. וראה בזה לעיל אגרת הקודמת.

ג

חלק ממענה למו"ה יצחק דובער אושפאל, על גליון מכתבו בתאריך זה — בו כותב אודות

התורה³⁶, וכפי שנמשכת באופן דיפוזו מעינותיך חוצה³⁷, שע"ז נעשה שלום בעולם (כאמור שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם), ועד לשלום בתכלית השלימות.

ועפ"ז מובן גם בנוגע לענין המאסר והגאולה, שאע"פ שהי' נסיון שמעלים ומסתיר, ועד למשפטים וחקירות כו', שזהו"ע של צמצומים ודינים וגבורות, שלכאורה הרי זה באופן דמקרב, הנה ע"י העמידה בתוקף כו', נעשה מהמעמד ומצב דמקרב לי — פדי' בשלום (כנ"ל ממ"ש באגרת יצאתי בשלום ואסיים בשלום מה' שלום), ועד לשלום בעולם, כמובן מהמבואר בשעה"ה"א³⁸ בענין שיתף עמו מדת הרחמים³⁹, שהו"ע התגלות אלקות על ידי צדיקים ואותות ומופתים שבתורה, ועד"ז ע"י אותות ומופתים שמתגלים ע"י הצדיקים⁴⁰.

(ה) **וזוהי** גם כללות ההוראה לכל ההולכים באורחותיו, ולכל אשר בשם ישראל יכונה⁴¹, שגם אליהם הגיעה כבר הידיעה אודות פרטי הענינים בנוגע למאסר והגאולה (או שהידיעה מגיעה אליהם עכשיו, או שתגיע אליהם בקרוב ממש), על מנת שתפעל אצלם באופן (דמנסה הוי' אלקיכם אתכם) לדעת הישכם אוהבים את הוי' אלקיכם, ובאופן שיומשך בקביעות עתים לתורה ובקיום המצוות בכלל, ובפרטיות יותר, בכל פרטי הענינים דהעוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור (כנ"ל), ובצירוף הפירוש הפנימי במתפלל עם הציבור, שהתפלה צריכה להיות עם (ה"מנין" של) כל עשר כוחות הנפש⁴². ועי"ז נעשה מהענין דכאי"ו פדאני לי ולבני מביין אומות העולם — פדאני בפועל, כיון שישנו הענין דיפוזו מעינותיך חוצה, שע"ז קא אתי מר דא מלכא משיחא⁴³, ויגאלנו בגאולה האמיתית והשלימה, ויוליכנו קוממיות לארצנו, ובקרוב ממש.

(36) ראה סד"ה פדה בשלום העת"ר (המשך תעריב ע' תשעה). תשכ"ו (תו"מ סה"מ כסלו ע' ככו).
 (37) ראה אגה"ק דהבעש"ט (נדפסה בכתר שם טוב — הוצאת קה"ת — בתחילתו. ובכ"מ).
 (38) פרק ה.
 (39) פסיקתא רבתי פ"מ, ב. פרש"י בראשית א, א (ד"ה ברא אלקים).
 (40) ראה גם לקו"ש חכ"ט ס"ע 359 ואילך.
 (41) לשון מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בנוגע לגאולתו ב"ב תמוז תרפ"ז (אגרות קודש שלו ח"ב ע' פ).
 (42) ראה "התמים" ח"ב ס"ע מה ואילך. לקו"ש ח"ב ע' 477 ואילך.
 (43) אגה"ק דהבעש"ט הנ"ל הערה 37.

נתיבותי' שלום, שקאי לא רק על ענין התורה, אלא גם על ענין המצוות, ובפרט שכל המצוות כלולים בגמ"ח¹⁰, והרי גמ"ח מביאה לידי שלום (כנ"ל מפירש"י), מ"מ, עיקר ענין השלום הו"ע התורה דוקא. ועד שאמרו רז"ל במסכת סנהדרין¹¹ כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, והרי כאן מדובר אודות ענין ה(עסק ב)תורה דוקא (ויתירה מזה, תורה לשמה). ועד"ז בסיום מסכת ברכות, תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, תלמידי חכמים דוקא, דקאי על מארי אורייתא, שענינם הוא לימוד התורה.

(ב) **אך** עפ"ז צריך ביאור נוסף בהמשך הכתוב, שהענין דפדה בשלום, שהו"ע התורה, הוא מקרב לי, דלכאורה, איך יכול להיות הענין ד(פדה ב)שלום, וביחד עם זה הענין דמקרב לי (מלחמה). ובפרט ע"פ הידוע¹² שיש חילוק בין הביירוים שע"י התורה לביירוים שע"י תפלה, שהביירוים שע"י תפלה (מלמטלמ"ע) הם בדרך מלחמה, כמ"ש¹³ בחרבי ובקשתי, ותרגומו בצלותי ובבעותי, והו"ע נהמא אפום חרבא ליכול¹⁴. משא"כ הביירוים שע"י תורה, כיון שעלי' נאמר¹⁵ הלא כה דברי כאש, שנמשכת מלמעלמ"ט, בדוגמת האור, כמ"ש¹⁶ נר מצוה ותורה אור, לכן הביירוים שעל ידה אינם באופן של מלחמה אלא באופן של שלום. וכידוע גם החילוק שבין רשב"י לחוני המעגל¹⁷, שחוני המעגל (וכמה תנאים דוגמתו) פעל ירידת גשמים ע"י עבודת התפלה¹⁸, משא"כ רשב"י אמר תורה על הכתוב¹⁹ הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, ועי"ז אתי מיטרא²⁰ — שרשב"י פעל זאת בדרך מלמעלה למטה, ללא ענין של מלחמה, ולכן ירדו גשמים מלכתחילה באופן הרצוי, משא"כ ירידת הגשמים ע"י תפלת חוני המעגל היתה תחילה בכמה אופנים, כמסופר

(10) ראה תו"א וישב כט, ג. מקץ לח, ג.
 (11) ובכ"מ.
 (12) זט, ב.
 (13) ראה בארוכה המשך פדה בשלום תרנ"ט ותש"ד (סה"מ תרנ"ט ע' קעב ואילך).
 (14) יחי מח, כב.
 (15) זהר ח"ג קפח, ב. וראה לקו"ת נשא כו, ב. מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו ח"ב ע' תצ. מאמרי אדמו"ר האמצעי בשלח ס"ע קפ. ועוד.
 (16) משלי ו, כג.
 (17) ראה ד"ה פדה בשלום העת"ר (המשך תעריב ח"ב פשע"ג). ד"ה הנ"ל עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע קל ואילך). וראה אוה"ת ויקרא ע' רנד ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רסו ואילך. ועוד. המשך תעריב ח"א פרפ"ו. סה"מ עטר"ת ע' תסט. ועוד.
 (18) תענית יט, א. כג, א.
 (19) תהלים קלג, א.
 (20) זהר ח"ג נט, ב. הובא במאמרים שבהערה 17.
 (15) ירמ"י כג, כט. וראה ברכות כב, א.

כגמרא בארוכה שהתחילו גשמים מנטפין (בלבד), ואח"כ היו באופן של השפעת רוב טובה, עד שסוכ"ס ירדו הגשמים באופן המתאים לפי העולם, שזה מורה גם על הברור באופן של מלחמה, הקשורה עם הצד שכנגד, המתברר, משא"כ בהבירור שע"י תורה, שהוא באופן של שלום, לא נוגע העסק עם המתברר, אבל ההמשכה היא מיד באופן שהוא לפי מדת וכח המתברר, כנ"ל בנוגע לפעולת רשב"י ע"י אמירת תורה. וא"כ צריך ביאור במש"נ פדה בשלום גו' מקרב לי, שישנו ענין השלום, שעיקרו הו"ע התורה (כנ"ל), וביחד עם זה ישנו גם הענין דמקרב לי. גם צריך להבין השייכות דפדה בשלום נפשי לגאולת רבינו הזקן (בעל השמחה והגאולה), דלכאורה הי' זה באופן דמקרב לי, שהרי הי' ענין של מאסר, עם חקירה ודרישה כו' וכמה ענינים של צמצומים ודינים וגבורות, כמבואר בסיפור מעשה המאסר והגאולה.

ג) **ויובן** בהקדם מ"ש²¹ כי מנסה הוי' אלקיכם אתכם לדעת וגו', שענין הנסיונות הוא כדי לדעת²², והיינו, שאין זה ח"ו כדי לייגע (מאטערן) איש ישראל, אלא כדי שיגיע למעמד ומצב דהישכם אוהבים את הוי' אלקיכם²¹, פולחנא דרחימותא²³, באופן נעלה ביותר, שזהו"ע לדעת, באופן של הכרה והרגשה שבבחי' הדעת, שבשביל זה יש צורך בענין הנסיונות. וכידוע החידוש שבנסיונות לגבי עבודת הברורים, שעבודת הברורים יכולה להיות רק באופן דמדידה והגבלה, ועד שאי אפשר שיהי' באופן של מצוה הבאה בעבירה, והיינו, שאע"פ שרוצה לקיים מצוה, הרי זה צ"ל דוקא בדבר הרשות, וכמו אתרוג שאינו ערלה, ומעות הצדקה שאינן גזל וכיו"ב (כמ"ש בעל הגאולה בתניא²⁴). משא"כ ענין הנסיונות הוא דוקא באופן שישנו ענין הפכי כו'. ואעפ"כ עומד האדם בהנסיון, ועי"ז ה"ה מבטל אותו, והוא בעצמו מתעלה באופן נעלה ביותר, כיון שגם עבודתו אינה לפי מדידה והגבלה, אלא מתוך מס"נ כו'²⁵. ולכן, כדי לבוא למעמד ומצב דלדעת, עד לתכלית השלימות שבעבודה מצד הדעת, לא מספיקה עבודת הברורים, אלא צ"ל גם ענין עבודת הנסיונות.

(21) ראה יג, ד.
 (22) ראה ד"ה אחרי ה' אלקיכם וביאורו בלקו"ת ראה (יט, ב ואילך). ד"ה הנ"ל בסהמ"צ להצ"צ (קפה, ב ואילך). ד"ה נתת ליראיך פר"ת פ"ב ואילך (סהמ"צ פר"ת ע' קו ואילך). ד"ה כי מנסה תש"ח (סהמ"צ תש"ח ע' 94 ואילך).

(23) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א.
 לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ.
 (24) רפ"ז.
 (25) ראה גם ד"ה נתת ליראיך שנה זו פ"ב (לקמן ע' 000. נדפס גם בתו"מ סהמ"צ תמו"ע ס"ע מח ואילך), שעבודת הנסיונות היא ע"י עבודת המס"נ עצמה, עיי"ש.

וכפרטיות יותר²⁶ הנה בעבודת הנסיונות גופא יש אופן שהנסיון הוא רק מדבר המדומה, בדוגמת מ"ש²⁷ והאלקים נסה את אברהם, כמסופר במדרש²⁸ שעמד בדרכו ענין שהי' נראה כמעין ונהר כו', וכשהמשיך ללכת בדרכו ראה שזהו דבר בטל כו'. אך יש גם נסיון מענין שיש בו ממשות, אלא שזוהי ממשות הפכית ומנוגדת. אמנם עי"ז שהאדם עומד בנסיון, ה"ה מבטל אותו, ואז ה"ה מתעלה באופן שלמעלה ממדידה והגבלה.

וכן הוא בעבודה שבדרא דעקבתא דמשיחא, כמבואר בארוכה בדרושי נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר²⁹, שאז יש צורך זהירות מיוחדת וזריזות מיוחדת לעמוד בהנסיון דאל יבוש מפני המלעיגים³⁰, כיון שנתרכו ונתחזקו כו', והעמידה בנסיון זה היא עי"ז שמגלים את כח המס"נ, כמו בכללות עבודת הנסיונות. וזהו גם הטעם שענוותנותו של משה (והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה³¹) היתה ביחוד ובעיקר כלפי דרא דעקבתא דמשיחא³², אשר, מבלי הבט על המעמד ומצב דאכשור דרא בתמי³³, ויש ריבוי מלעיגים כו', ועד שהמלעיגים הם מבנ"י גופא, מ"מ, עומדים בנסיון מתוך תנועה של מס"נ, שישנה ביותר ובגלוי דוקא בהעקב והרגל יותר מאשר בהראש, כידוע³⁴ המשל ממים רותחים שנקל יותר להכניס בהם את העקב והרגל מאשר את הראש כו'.

ד) **אמנם** העבודה בענין הנסיונות היא (לא באופן של התעסקות ומלחמה כו' כמו בעבודת הברורים, כי אם) לעמוד (ביישטיין) בנסיון עי"ז שעומדים בתוקף וממשיכים לעסוק בלימוד התורה וקיום מצוותי', ועד להעסק בתורה כפי שמודגש בה ענין השלום (תורת שלום), קו האמצעי שעולה עד פנימיות הכת"ר³⁵, שזהו"ע פנימיות

(26) ראה גם לקו"ת וסהמ"צ שם.
 (27) וירא כב, א.
 (28) תנחומא וירא כב. וראה גם ד"ה נתת ליראיך שם פ"ה (לקמן ע' 000. תו"מ שם ע' נא ואילך).
 (29) סה"מ תרפ"ד ע' רצא ואילך. תרפ"ה ע' רנח ואילך.
 (30) טור ורמ"א או"ח בתחלתו. שו"ע אדה"ז שם מהדו"ק ס"א ס"ג. מהדו"ת ס"א ס"א.
 (31) בהעלותך יב, ג.
 (32) ראה סה"מ עטר"ת ע' תסד. תרפ"ט ע' רצט. וש"נ.
 (33) יבמות לט, ב (ובפרש"י). וש"נ.
 (34) סה"מ תרמ"ח ע' קפט. תרפ"ד שם (ע' רצב). תרפ"ה שם (ע' רס). ועוד.
 (35) תו"ח נח סה, ב. המשך תער"ב ח"א פקיד.